

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	
Fakulta	Lékařská fakulta
Habilitační obor	Chirurgie
Uchazeč	as. MUDr. Václav Vyskočil, Ph.D.
Pracoviště	Klinika ortopedie a traumatologie pohybového ústrojí LF Univerzity Karlovy a FN Plzeň
Habilitační práce	Osteoporóza a ostatní nejčastější metabolická onemocnění skeletu
Oponent	Doc. MUDr. Jiří Chomiak, CSc
Pracoviště	Ortopedická klinika IPVZ a 1. LF UK Praha a FN Na Bulovce

Text posudku

V tomto posudku je hodnocena monografie „Osteoporóza a ostatní nejčastější metabolická onemocnění skeletu“ vydaná v roce 2009 v nakladatelství Galén. Práce je rozdělena do 14 kapitol a obsahuje 507 stran včetně seznamu literatury, rejstříku a zkratk. Seznam literatury k jednotlivým kapitolám je vyčerpávající a obsahuje recentní citace ze zahraniční i české literatury.

Kniha je napsána vysoce odborným jazykem na kvalitním tiskovém materiálu. Text je doplněn kvalitními černobílými i barevnými obrázky a schémata a rtg snímky a tabulkami, které jsou přiřazeny k textu na patřičném místě. V textu jsem našel jen několik překlepů a chybějících obrázků, na místech, kde byly popisy obrázků.

Práce se zabývá osteoporózou a ostatními významnými metabolickými poruchami skeletu z pohledu ortopeda s osteologickou erudicí. Je logicky rozdělena do čtrnácti kapitol. V prvních kapitolách se velmi podrobně věnuje definici, etiologii, patogenezi a klasifikaci osteoporózy. Následuje kapitola o anatomii a fyziologii kostní tkáně, a principech remodelace kostní tkáně. Dále jsou podrobně rozebrány rizikové faktory z hlediska definice, stanovení rizik a prognózy osteoporózy, což je shrnuto v podkapitole identifikace osob s vysokým rizikem osteoporotických zlomenin. Dalších šest kapitol je věnováno diagnostice, která zahrnuje klinická vyšetření a poté zobrazovací metody klasické a absorpciometrii, laboratorní vyšetření a speciální vyšetřovací techniky, do kterých autor zařadil kostní biosii a histomorfometrii a scintigrafii. Další kapitola je věnována kontroverzní problematice indikace k vyšetření DXA a k medikamentózní léčbě, což je společensko-ekonomicky důležitý aspekt přístupu společnosti k osteoporóze. Autor používá doporučení mezinárodní společnosti pro klinickou densitometrii. Další kapitola se věnuje prevenci osteoporózy z hlediska pravidel zdravé výživy, dostatečného příjmu minerálů, vitamínů, zmíněna je i ochrana páteře před osteoporotickými zlomeninami z pohledu správných návyků při práci vstoje, v sedě, zvedání břemen a používání vhodných matrací při spaní. Zdůrazněna je vhodnost pravidelné pohybové aktivity, následuje výčet negativních vlivů jako je kouření, alkohol, kofein a vliv základních složek potravy. Zmíněna je ideální hmotnost a léčiva a onemocnění, která zasahují do metabolismu kostní tkáně. Následuje obsáhlá vyčerpávající stostránková stať o farmakoterapii osteoporózy, začínající kostními minerály, vitaminem D, přes hormonální preparáty, bisfosfonáty a je ukončena preparáty, které jsou ve vývoji, včetně souhrnné úvahy, jakými konkrétními mechanismy by se mělo zajistit snížení rizika osteoporotických zlomenin

a to: 1. Spojováním přerušených trámců, 2. Novotvorbou trámců, 3. Zesílením trámců, 4. Zvýšením periostální apozice, 5. Zvýšení endokortikální apozice a 6. Redukcí intrakortikální porozity. K jednotlivým bodům jsou přiřazeny preparáty, které lze v léčbě využít. Celá kapitola o farmakoterapii je velmi podrobná a uvádí údaje z různých srovnávacích studií, na jejichž podkladě lze poté budovat účelnou farmakoterapii. V další stostránkové kapitole jsou rozebrány jednotlivé typy osteoporózy a způsoby léčení. Zahrnuje následující typy osteoporózy: postmenopauzální, glukokortikoidy indukovanou, mužskou, komplexní regionální syndrom, nádorová osteolýza a hyperkalcémie, hyper a hypoparathyreózu, renální osteopatii, posttransplantační osteoporózu, Pagetovu kostní chorobu, dětskou osteoporózu a osteoporózu u poruch vaziva, transientní osteoporózu, Gorham-Stoutův syndrom a osteomalacii. Následuje kapitola o nefarmakologickém přístupu v léčbě osteoporózy a jejích komplikací. Věnuje se jednak rehabilitaci a poté zlomeninám kyčle, obratlových těl a zlomeninám ruky a ostatním zlomeninám. Předposlední kapitola je věnována osteoporóze a bolesti, obě jsou podrobně rozebrány z mnoha aspektů, včetně správných návyků při držení těla a práci. V závěru je zmíněna kvalita života pacientů s osteoporózou z hlediska psychologického, sociálního a funkčního a jsou zmíněny vhodné dotazníky k posuzování po srovnávací studii. V závěru kapitoly autor shrnuje, že v léčení metabolických kostních onemocnění je nutný multidisciplinární přístup, zahrnující odbornou péči zdravotnických pracovníků o somatickou stránku problému ale i psychologů.

Význam monografie pro obor chirurgie a klady monografie.

Předložená monografie je souhrnným přehledem recentních informací o osteoporóze a nejčastějších metabolických onemocněních skeletu, které sice obsahují velmi podrobné informace základního i aplikovaného výzkumu, přesto jsou srozumitelné pro klinické pracovníky i v oboru chirurgie a ortopedie. Pro oba zmíněné chirurgické obory je monografie cenná v tom, že poskytuje přehledně informace o patogeneze, diagnostice i racionální terapii osteoporózy a dalších metabolických kostních onemocněních, které jsou orientačním vodítkem pro racionální diagnostický a léčebný postup v běžné klinické praxi.

Zjištěné nedostatky z pohledu oponenta:

1. V kapitole o dětské osteoporóze, která je rozebírána z různých pohledů, pro komplexní pohled na problematiku chybí kostní změny u hypothyroidismu vrozeném a především v našich podmínkách získaném a dále upozornění na změny v kostním metabolismu u preadolescentů a zvláště adolescentů s velmi závažným možným důsledkem a to skluzem proximální femorální epifýzy.
2. V kapitole o osteogenesis imperfecta postrádám zmínku o starších klasifikacích Silence a především Shapira, které se v dětském ortopedickém národním i mezinárodním společenství dosud užívají. Seedorf, který je uveden v textu jako autor dříve užívané klasifikace, není uveden v seznamu literatury.
3. Kniha je napsána vysoce odborně s rozbořením všech aspektů osteoporózy a vybraných metabolických onemocnění, ale pro větší didaktický přínos pro běžného klinického pracovníka chybí stručný souhrn a návrh v diagnostice a terapii jednotlivých skupin onemocnění na podkladě bohatých autorových zkušeností.
4. Byly zjištěny drobné chyby v obrázcích (u obr. 11.37 chybí jeden obrázek), užití ortopedického žargonu „titanové esiny“ (str.327) a „rozcvičení zlomeniny“ (str.382) nelze v odborném textu použít.
5. Stať o osteoporotických zlomeninách proximálního humeru je velmi stručná, nelze souhlasit s tvrzením, že většina z nich je nedislokovaná a léčena konzervativně,

protože tyto zlomeniny jsou v klinické praxi též problematické a je nutno je často řešit operačně se značnými náklady.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. Návrh racionálního medikamentózního postupu v léčení algoneurodystrofie v běžné klinické chirurgické a ortopedické praxi dle současného pohledu s výčtem konkrétní kombinace preparátů, které by v léčbě tohoto syndromu neměly chybět.
2. Jaká je úloha a doporučený racionální postup pro ambulantního ortopeda v diagnostickém a terapeutickém procesu u postmenopauzální osteoporózy.

Závěr

Monografie „Osteoporóza a ostatní nejčastější metabolická onemocnění skeletu,“ předložená jakožto habilitační práce je uceleným recentním přehledem o metabolických kostních onemocněních. Autor v ní prokazuje hlubokou znalost celé problematiky a řadí se tak k předním odborníkům v osteologii v České republice.

Habilitační práce as. MUDr. Václava Vyskočila, PhD „Osteoporóza a ostatní nejčastější metabolická onemocnění skeletu“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru chirurgie.

Vzhledem k tomu, že autor předložil práci, která splňuje požadavky Paragrafu 72 Zákona 111/1998 Sb., **doporučuji** vědecké radě Lékařské fakulty Masarykovy university v Brně, aby **přijala** tuto habilitační práci v předložené formě k obhajobě a na jejím základě a po splnění ostatních kritérií **doporučuji** MUDr. Václavovi Vyskočilovi, PhD **udělit titul docent v oboru chirurgie.**

Praha, 9.10. 2011

Doc. MUDr. Jiří Chomiak, CSc
Ortopedická klinika IPVZ a 1.LF UK v Praze
a FN Na Bulovce

